

Utrecht, 23 januari 2024

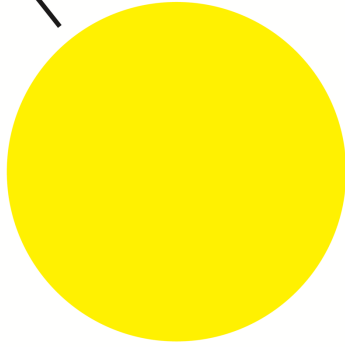
‘OP SCHERP: FOTOREALISME NADER BEKEKEN’ OPENT 10 FEBRUARI IN CENTRAAL MUSEUM UTRECHT

Canon Amerikaans fotorealisme aangevuld met kritische tijdgenoten en hedendaagse varianten

Van 10 februari tot en met 9 juni 2024 is de tentoonstelling *Op scherp: fotorealisme nader bekeken* in het Centraal Museum in Utrecht te zien. In de expositie staat de omvangrijke collectie Amerikaans fotorealisme van het Centraal Museum centraal: de realistische werken uit de jaren zestig en zeventig zijn voor het eerst in 35 jaar weer samen in het museum te zien. Daarnaast toont *Op scherp* hedendaagse varianten van het fotorealisme, waarvan verschillende werken speciaal voor de tentoonstelling zijn gemaakt.



Don Eddy, *Blue Caddy*, 1971



Utrecht, 23 januari 2024

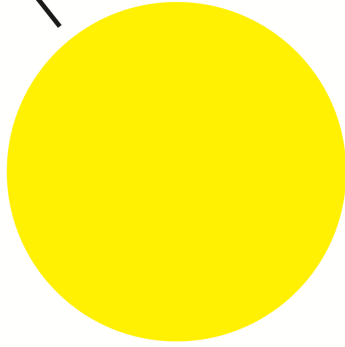
Bart Rutten, artistiek directeur Centraal Museum: 'Het Centraal Museum heeft de grootste collectie Amerikaans fotorealisme van Europa op één locatie, met werken van iconen als Don Eddy, Malcolm Morley en Chuck Close. Voor het eerst sinds 1988 tonen we een grote selectie hiervan samen in het museum, aangevuld met bijzondere internationale bruiklenen. *Op scherp* belooft een visueel overweldigende tentoonstelling te worden, niet in de laatste plaats vanwege het enorme formaat van veel van de getoonde werken'.

Esmee Postma, conservator *Op scherp*: 'De unieke collectie fotorealisme van het Centraal Museum vormt de basis van de tentoonstelling. We kijken echter kritisch naar de canon en breiden die uit met hyperrealistische werken van vrouwelijke makers en kunstenaars van kleur. De veelgevraagde kunstenaars Allison Katz en Esiri Erheriene-Essi maakten speciaal voor de tentoonstelling nieuwe werken die reflecteren op de positie van het fotorealisme vandaag de dag.'

Amerikaans fotorealisme

Het fotorealisme, ook wel hyperrealisme genoemd, ontstaat aan het einde van de jaren zestig in Amerika. Tot in het kleinste detail leggen kunstenaars alledaagse taferelen vast, vaak op extreem groot formaat. Als bron voor hun enorme schilderijen gebruiken ze foto's van typisch Amerikaanse straatbeelden: auto's, etalageruiten en neonreclames. Met deze manier van schilderen zetten de kunstenaars zich af tegen de abstracte kunst en stellen ze vragen over de groeiende invloed van de beeldcultuur op de maatschappij.

In de eerste twee zalen van de tentoonstelling focussen we op het Amerikaanse fotorealisme uit de beginperiode. In deze ruimtes zijn ruim veertig veelal enorme werken te zien van pioniers als John Salt, Howard Kanovitz en Richard Estes. Meer dan dertig van de getoonde schilderijen komen uit de eigen collectie van het Centraal Museum. Een hoogtepunt is het meer dan twee meter grote werk *Ship's Dinner Party* (1966) van Malcolm Morley, waar goed terug te zien is dat het schilderij gebaseerd is op een foto: het glas champagne op de voorgrond is onscherp, de focus ligt op de achtergrond. Ook heeft het doek een kader, zoals bij een polaroid.



Utrecht, 23 januari 2024

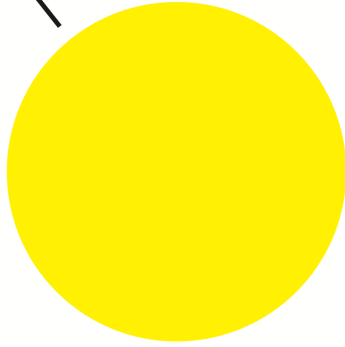
Andere iconen uit de eigen collectie, zoals *Blue Caddy* (1971) van Don Eddy en *Torso (Marsha)* (1972) van John Kacere, worden aangevuld met bijzondere bruiklenen. Zo reageert John Salt met *Wrecking Yard* (1971) op de perfecte Amerikaanse auto's die hijzelf maar ook tijdgenoten als Eddy veelvuldig hebben afgebeeld. In *Wrecking Yard*, een van de vele bruiklenen van Museum Boijmans Van Beuningen, is een autokerkhof te zien, waarmee de Britse Salt kritiek geeft op de Amerikaanse autoverering als kapitalistische uitwas. *Secret Spaces* (1972) van Joan Semmel, in bruikleen van Tate, biedt tegenwicht aan de *male gaze* van John Kacere en andere mannelijke fotorealisten. Het schilderij is een hyperrealistisch zelfportret vanuit een vrouwelijk perspectief.

Hedendaags fotorealisme

In *Op scherp* kijken we kritisch naar onze eigen collectie fotorealisme, en bevragen we zowel de makers als de afgebeelde taferelen. We breiden de canon, die voornamelijk uit witte mannen bestaat, uit met fotorealistische werken van vrouwelijke kunstenaars als Audrey Flack, Vija Celmins en Marilyn Minter. Bovendien verkennen we in het tweede deel van de tentoonstelling de nalatenschap van fotorealisme in het werk van hedendaagse kunstenaars.

Ook de huidige generatie fotorealisten - die zichzelf meestal niet meer zo noemt - reflecteert op de werken uit de beginperiode. Zo schildert Issy Wood het interieur van een blauwe auto, net als Eddy en Salt, al voegt ze 'happy onions' toe in haar werk *Convertible with happy onions* (2023). Esiri Erheriene-Essi reageert met *Main Lounge drinks on the Queen Mary (Cunard Lines)* (2023), dat ze speciaal voor *Op scherp* maakte, op *Ship's Dinner Party* van Morley. Ook in haar schilderij is een groep mensen op een cruiseschip te zien, al zijn de afgebeelde personen in dit geval - iets dat zelden voorkwam in de fotorealistische werken uit de vorige eeuw. Van de Utrechtse HKU-alumni Bobbi Essers en Jhonie van Boeijen zijn tevens nieuwe werken te zien.

Tot slot laat het Bengaalse kunstenaarscollectief Britto Arts Trust zien dat consumptie een politieke keuze is. De zaalvullende installatie *Rasad* (2022) bestaat uit een tot in detail nagebouwde marktkraam uit Bangladesh die daadwerkelijk te betreden is en vol



Utrecht, 23 januari 2024

staat met westerse producten. Met dit werk bekritiseert het collectief de invloed van de westerse beeldcultuur.

Kunstenaars

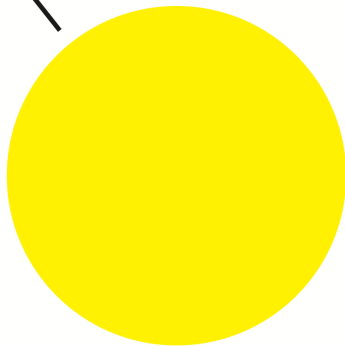
In *Op scherp* zijn werken te zien van John De Andrea, Richard Artschwager, Robert Bechtle, Thomas Blackwell, Jhonie van Boeijen, Britto Arts Trust, Vija Celmins, Chuck Close, Susan Collis, Robert Cottingham, Don Eddy, Esiri Erheriene-Essi, Bobbi Essers, Richard Estes, Audrey Flack, Ryan Gander, Franz Gertsch, Louise Giovanelli, Duane Hanson, Barkley L. Hendricks, Lieven Hendriks, Jean-Olivier Hucleux, John Kacere, Howard Kanovitz, Allison Katz, Edward Kienholz, Peter Klasen, Ron Kleemann, László Lakner, Lucy McKenzie, Richard McLean, Marilyn Minter, Jacques Monory, Malcolm Morley, Sylvia Plimack Mangold, Kaz Oshiro, Gerhard Richter, John Salt, Fernando Sánchez Castillo, Ben Schonzeit, Joan Semmel, Idelle Weber, Kehinde Wiley, Issy Wood en Alida Ymele.

Annex

In de Annex, de laatste zaal van de tentoonstelling, tonen we hedendaags werk dat een verrassend perspectief biedt op de thema's uit *Op scherp*. *Backwards Growing Tree* (2023) is de eerste museale presentatie van het nieuwe werk van David Claerbout. De Belgische Claerbout is een van de meest gevraagde kunstenaars van dit moment en staat bekend om zijn tijd-gerelateerde multimedia-installaties. *Backwards Growing Tree* is een digitale weergave van een boom die Claerbout vijf jaar lang observeerde. De boom groeit echter achteruit en verdwijnt uiteindelijk terug in de aarde. Claerbout tart de natuurwetten, reflecteert met digitale technieken op de betekenis van tijd en stelt de menselijke ervaring hiervan op scherp.

Publicatie

Bij *Op scherp: fotorealisme nader bekeken* verschijnt een publicatie in het Nederlands en Engels met twee essays, een interview, een heruitgave van een belangrijke visie van Linda Nochlin en drie statements van hedendaagse kunstenaars. De publicatie omvat 128 pagina's en is uitgegeven door Wbooks. Het boek is tijdens de tentoonstelling te koop in de museumwinkel van het Centraal Museum en via distributiekkanalen.



Utrecht, 23 januari 2024

Activiteiten

Gedurende de looptijd van de tentoonstelling kunnen bezoekers deelnemen aan creatieve workshops met kunstenaar Jhonie van Boeijen, in gesprek gaan met 'levende boeken' tijdens de Living Library-sessies en een gesprekkenserie bijwonen die wordt georganiseerd in samenwerking met FOTODOK.